

Θεωρίες ισότητας πόρων: Ισότητα και καθολική πρόσβαση

Κωνσταντίνος Αποστόλου, Υπ. Δρ. Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ
kostasapo83@hotmail.gr

Η θεωρία ισότητας πόρων του Ronald Dworkin αποτελεί μια από τις πιο γνωστές απόπειρες, στον χώρο της πολιτικής φιλοσοφίας, να συμφιλιωθεί η ελευθερία με την ισότητα μέσα από ένα διανεμητικό σχήμα που δίνει έμφαση στους πόρους.

Η παρουσίαση εστιάζει στην επισήμανση κάποιων βασικών δυσκολιών που απορρέουν από τις βασικές θέσεις της θεωρίας ισότητας πόρων όπως εκφράζονται μέσα από το έργο του Dworkin. Μέσα από την ανάλυση αυτή φιλοδοξεί να οδηγηθεί στην υιοθέτηση μιας εναλλακτικής πρότασης πάνω στην ισότητα πόρων.

Ένα από τα βασικά προβλήματα με την θεωρία ισότητας πόρων είναι πως η θεωρία αυτή αγνοεί το κομμάτι της παραγωγής των πόρων. Η παράλειψη αυτή έχει σημαντικές επιπτώσεις καθώς όχι μόνο περιορίζει τον έλεγχο των πόρων προς διάθεση αλλά δυσχεραίνει τελικά τον ίδιο τον σκοπό της αρχικής ισότητας ως προς την διανομή τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το σενάριο των ναυαγών που δίνει ο ίδιος ο Dworkin και θεωρεί ως μια ιδανική εκκίνηση μέσα από ένα περιορισμένο αριθμό πόρων.

Πιο συγκεκριμένα το πρόβλημα έγκειται στην αρχική ανισότητα που μπορεί να υφίσταται ως αποτέλεσμα του μη ελέγχου της παραγωγής και η οποία μπορεί να μην είναι εφικτό να διορθωθεί μέσα από τις διαδικασίες της αρχικής δημοπρασίας όπως περιγράφονται από τον Dworkin.

Ένα δεύτερο πρόβλημα εντοπίζεται στον τρόπο με τον οποίο ο Dworkin επιλέγει να πραγματοποιήσει την αρχική κατανομή. Το «τεστ του φθόνου» όπως χαρακτηριστικά ονομάζεται είναι ένας τρόπος για να μετρηθεί η ισότητα κατανομής πόρων. Πιο συγκεκριμένα, οι κατανομές θεωρούνται ίσες αν κανείς δεν ζηλεύει την δέσμη των πόρων που έχει αποκτήσει κάποιος άλλος μετά την πλειοδοσία. Ακόμα και αν αγνοήσουμε τον καθαρά υποκειμενικό χαρακτήρα του παραπάνω κριτηρίου θα μπορούσε να διατυπωθεί η κριτική πως ο παραπάνω μηχανισμός δεν συνιστά πραγματικά ισότητα πόρων αλλά ισότητα ευκαιριών με την έννοια πως όλοι έχουν την ευκαιρία να πλειοδοτήσουν για τους διανεμόμενους πόρους.

Ένα τρίτο πρόβλημα προέρχεται μέσα από την διάκριση εσωτερικών και εξωτερικών πόρων. Αν και η ανισότητα μπορεί να υφίσταται και στα δύο είδη πόρων, ωστόσο είναι εξαιρετικά προβληματική η οποιαδήποτε προσπάθεια εξίσωσης των εσωτερικών πόρων. Τα φυσικά χαρίσματα που συνιστούν παραπάνω εσωτερικούς πόρους και οι αναπηρίες που συνιστούν λιγότερους εσωτερικούς πόρους δεν μπορούν να εξισωθούν μέσα από την πρόσθεση ή αφαίρεση εξωτερικών πόρων. Αν και ο Dworkin προσπαθεί μέσω της ασφάλισης να διορθώσει την ανισότητα αυτή ωστόσο και ο ίδιος αναγνωρίζει πως είναι απλά μια προσπάθεια βελτίωσης της ανισότητας και όχι εξίσωσης.

Η ισότητα καθολικής πρόσβασης πόρων είναι μια προσέγγιση που στοχεύει στην ίση πρόσβαση όλων των πολιτών μιας κοινωνίας στο σύνολο των πόρων της. Η έμφαση στους πόρους, την οποία μοιράζεται με την θεωρία του Dworkin, είναι εύλογη καθώς θεωρούνται ο θεμέλιος λίθος της επίτευξης όχι μόνο της ισότητας αλλά και της ελευθερίας εντός μιας οργανωμένης κοινωνίας.

Σε σχέση με τα προβλήματα που εντοπίστηκαν στην προσέγγιση της ισότητας πόρων, η ισότητα καθολικής πρόσβασης εστιάζει στην ισότητα παραγωγής των πόρων (με την αποδοχή του πεπερασμένου των πόρων), απορρίπτει το σύστημα πλειοδοσίας αλλά διανέμει απευθείας τους πόρους με ακριβοδικαίο τρόπο και αναγνωρίζει μονάχα τους εξωτερικούς πόρους ως πεδίο εξίσωσης. Έτσι αντιμετωπίζει αποτελεσματικά και τα τρία βασικά προβλήματα.

Βιβλιογραφία

- Alexander Brown-Ronald Dworkin's Theory of Equality, Domestic and Global Perspectives, Palgrave Macmillan, (2009)
- Arthur Ripstein-Ronald Dworkin-Cambridge University Press, (2007)
- Dworkin, Ronald, Taking rights seriously, Bloomsbury Academic, (2013)
- Dworkin, Ronald -Ισότητα- Ισότητα Ευημερίας- Ισότητα Των Πόρων, Πόλις, (2006)
- Dworkin, Ronald ,Φιλελευθερισμός, Σακκουλάς, (1992)
- Justine Burley, Dworkin and His Critics With Replies by Dworkin ,Wiley, Blackwell, (2004)
- Will Kymlicka, Γρηγόρης Μολύβας (μετάφραση), Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας, Πόλις (2005)
- Ronald Dworkin, Sovereign Virtue, The Theory and Practice of Equality, Harvard University Press, (2002)
- Ronald Dworkin, Justice for Hedgehogs, Harvard University Press, (2011)
- Stephen Guest, Ronald Dworkin, Stanford Law Books, (2012)
- T.M. Wilkinson, Freedom, Efficiency and Equality, Palgrave Macmillan, (2000)